

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКА НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ МІСЬКОГО ГОСПОДАРСТВА

Н.О. Телюра

**ПРОГРАМА ТА РОБОЧА ПРОГРАМА
НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
«ОРГАНІЗАЦІЯ УПРАВЛІННЯ В ЕКОЛОГІЧНІЙ ДІЯЛЬНОСТІ І
СТАЛИЙ РОЗВИТОК»**

(для студентів 3 курсу денної форми навчання
напряму підготовки 6.040106 „Екологія, охорона навколишнього середовища та
збалансоване природокористування”)

Харків ХНАМГ 2010

Програма та робоча програма навчальної дисципліни «Організація управління в екологічній діяльності і сталий розвиток» (для студентів 3 курсу денної форми навчання напряму підготовки 6.040106 „Екологія, охорона навколишнього середовища та збалансоване природокористування”). / Харк. нац. акад. міськ. госп-ва; уклад.: Н.О.Телюра – Х.: ХНАМГ, 2010. – 18 с.

Укладач: Н.О. Телюра

Рецензент: завідувач кафедрою Інженерної екології міст,
д.т.н., проф. Стольберг Ф. В.

Затверджено на засіданні кафедри інженерної екології міст (протокол
№ 6 від 14.12.2009 р.)

Зміст

Вступ	4
1. Програма навчальної дисципліни	5
1.1. Мета, предмет та місце дисципліни	5
1.2. Інформаційний обсяг (зміст) дисципліни	6
1.3. Освітньо-кваліфікаційні вимоги	7
1.4. Рекомендована основна навчальна література	7
1.5. Анотації дисципліни	8
2. Робоча програма навчальної дисципліни	10
2.1. Розподіл обсягу навчальної роботи студента за спеціальностями та видами навчальної роботи	10
2.2. Зміст дисципліни	11
2.3. Розподіл часу за модулями і змістовними модулями	12
2.4. Структура залікового кредиту навчальної дисципліни	12
2.5. Індивідуальне завдання (ІНДЗ)	13
2.6. Самостійна робота студентів	14
2.7. Засоби контролю та структура залікового кредиту	14
2.8. Інформаційно-методичне забезпечення	16

ВСТУП

Наприкінці ХХ сторіччя людство повною мірою усвідомило, що біосфера і її складові мають певні межі саморегуляції, самовідновлення. Унаслідок цього подальший розвиток суспільства неможливий без урахування інтересів природи, без збереження біосфери. Оскільки така діяльність не може бути стихійною, виникла ідея створення системи управління природоохоронною діяльністю. На першому етапі вона мала лише національний рівень, тобто в межах окремих держав, але останнім часом все більше і більше країн об'єднують свої зусилля в боротьбі за екологічне безпечне життя.

Система підготовки кваліфікованого спеціаліста-еколога повинна враховувати той факт, що в майбутньому він буде працювати в органах управління природоохоронною діяльністю різного рівня – від окремого підприємства до галузевих і загальнодержавних структур.

Ефективне управління в будь-якій сфері неможливе без знання теорії управління. Саме тому вивчення наукових основ управління природоохоронною діяльністю в цілому і теорії управління, як їх важливої складової, конче необхідно майбутнім фахівцям.

Необхідним елементом успішного засвоєння навчального матеріалу дисципліни є самостійна робота студентів з літературою, матеріалами міжнародних екологічних організацій, національних природоохоронних органів деяких країн, документами Міністерства охорони навколишнього природного середовища України.

Програма навчальної дисципліни «Організація управління в екологічній діяльності і сталий розвиток» розроблена на основі:

СВО ХНАМГ Експериментальна ОКХ бакалавра напряму підготовки 6.040106 «Екологія, охорона навколишнього середовища та збалансоване природокористування», погоджено з МОН 1.11.07 р.

СВО ХНАМГ Експериментальна ОПП підготовки бакалавра напряму підготовки 6.040106 «Екологія, охорона навколишнього середовища та збалансоване природокористування», погоджено з МОН 1.11.07 р.

СВО ХНАМГ Експериментальний навчальний план підготовки бакалавра, денної форми навчання, напряму 6.040106 Екологія, охорона навколишнього середовища та збалансоване природокористування, погоджено з МОН 24.05.07 р.

Програма навчальної дисципліни «Організація управління в екологічній діяльності і сталий розвиток» ухвалена кафедрою «Інженерної екології міст», **протокол № 6 від 14.12.2009 р. та Вченою радою факультету Інженерної екології міст протокол № 1 від 9.09.2009 р.**

1. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

1.1. Мета, предмет та місце дисципліни

Мета викладання навчальної дисципліни „Організація управління в екологічній діяльності і сталий розвиток” – дати майбутньому спеціалісту-екологу на основі теорії управління цілісну уяву про систему державного управління в екології, на локальному, регіональному, державному, і на міжнародному рівнях, з урахуванням програми сталого розвитку всіх рівнів.

Предметом вивчення у дисципліні є інструменти та механізми управління природоохоронною діяльністю на національному рівні та у світовій практиці, програми сталого розвитку всіх рівнів, соціальні компоненти і індикатори сталого розвитку.

Таблиця 1.1

Місце дисципліни в структурно-логічній схемі підготовки бакалавра

Перелік дисциплін, на які безпосередньо спирається вивчення даної дисципліни	Перелік дисциплін, вивчення яких безпосередньо спирається на дану дисципліну
<ol style="list-style-type: none">1. Ділова українська мова2. Гідрологія3. Геологія з основами геоморфології4. Метеорологія і кліматологія5. Екологічне право і експертиза6. Моніторинг довкілля	<ol style="list-style-type: none">1. Моделювання і прогнозування стану довкілля2. Прикладна фітоекологія3. Основи утилізації відходів4. Інформаційні технології управління

1.2. Інформаційний обсяг (зміст) дисципліни

Модуль 1. Організація управління в екологічній діяльності і сталий розвиток (3 / 108)

ЗМ 1.1. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ УПРАВЛІННЯ І СТАЛИЙ РОЗВИТОК

1. Предмет, цілі і методи управління. Класифікація цілей. Класифікація методів.

2. Принципи та функції управління. Типи класифікацій функцій управління. Кадри управління. Їх класифікація та вимоги до них. Апарат та компетенція управління.

3. Сталий розвиток. Соціальні аспекти сталого розвитку. Програми сталого розвитку. Соціальні компоненти і індикатори сталого розвитку.

ЗМ 1.2. ДЕРЖАВНИЙ КОНТРОЛЬ І РЕГУЛЮВАННЯ ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ

1. Контроль управління якістю природного середовища.

2. Завдання та організація контрольних служб охорони навколишнього середовища на обласному рівні в Україні. Контроль за дотриманням норм і правил раціонального природокористування різними організаціями, установами, юридичними та фізичними особами незалежно від підпорядкування.

3. Система спостережень та структура системи спостережень за станом навколишнього середовища України.

ЗМ 1.3. АДМІНІСТРАТИВНІ І ЕКОНОМІЧНІ ІНСТРУМЕНТИ УПРАВЛІННЯ ДОВКІЛЛЯМ

1. Поняття та перелік функцій державного управління у сфері екології.

2. Види адміністративного впливу на природокористувача.

3. Види економічного впливу на природокористувача.

1.3. Освітньо-кваліфікаційні вимоги

Таблиця 1.2

Освітньо-кваліфікаційні вимоги до підготовки бакалаврів

Вміння (за рівнем сформованості) та знання	Сфери діяльності (виробнича, соціально - побутова, соціально - виробнича)	Функції діяльності у виробничій сфері (проектувальна, організаційна, управлінська, виконавська, технічна та інші)
<ul style="list-style-type: none"> • на основі діючого законодавства ефективно контролювати дотримання норм і правил раціонального природокористування різними організаціями, установами, юридичними та фізичними особами незалежно від підпорядкування; • на основі національних і міжнародних документів складати та аналізувати програми сталого розвитку всіх рівнів; • виявляти соціальні компоненти і індикатори сталого розвитку; • на основі діючих документів з урахуванням конкретної ситуації визначати найбільш ефективні види адміністративного впливу на природокористувача; • на основі діючих документів з урахуванням конкретної ситуації визначати найбільш ефективні види економічного впливу на природокористувача. 	Виробнича та соціально - виробнича	Управлінська Виконавська

1.4. Рекомендована основна навчальна література

1. Богаров М. К. Наука управления: новый подход. – М.: Знание, 1990. – 64 с.
2. Водачек Л., Вадачкова О. Стратегия управления инновациями на предприятии: Пер. со словацкого. – М.: Экономика, 1989. – 167 с.
3. Екологічне управління: Підручник / В. Я. Шевчук, Ю. М. Саталкін, Г. О. Білявський та ін. – К.: Либідь, 2004. – 432 с.
4. Збірник методичних рекомендацій про державний контроль за дотриманням

вимог природоохоронного законодавства. – Чернівці: Зелена Буковина. 1996. – 248 с.

5. Максименко Н.В., Задніпровський В.В., Клименко О.М. Організація управління в екологічній діяльності: Підручник для студентів екологічних спеціальностей вищих навчальних закладів. Вид. 2-ге перероблене і доповнене. – Х.: ХНУ імені В.Н. Каразіна, 2008. – 340 с.

6. Модернізація виробництва: системно – екологічний підхід: Посібник з екологічного менеджменту / Шевчук В. Я., Саталкін Ю. М., Навроцький В. М. та ін. – К.: СИМВОЛ-Т, 1997. 245 с.

7. Экология города: Учебник. – К.: Либра, 2000. - 464 с.

1.5. Анотації дисципліни

Анотація програми навчальної дисципліни

ОРГАНІЗАЦІЯ УПРАВЛІННЯ В ЕКОЛОГІЧНІЙ ДІЯЛЬНОСТІ І СТАЛИЙ РОЗВИТОК

Мета викладання: дати майбутньому спеціалісту-екологу на основі теорії управління цілісну уяву про систему державного управління в екології, на локальному, регіональному, державному, і на міжнародному рівнях, з урахуванням програми сталого розвитку всіх рівнів.

Предмет: інструменти та механізми управління природоохоронною діяльністю на національному рівні та у світовій практиці, програми сталого розвитку всіх рівнів, соціальні компоненти і індикатори сталого розвитку.

Зміст: Теоретичні основи управління; Державний контроль і регулювання природокористування; Сталий розвиток; Адміністративні і економічні інструменти управління довкіллям.

Аннотация программы учебной дисциплины

**ОРГАНИЗАЦИЯ УПРАВЛЕНИЯ В ЭКОЛОГИЧЕСКОЙ
ДЕЯТЕЛЬНОСТИ И УСТОЙЧИВОЕ РАЗВИТИЕ**

Цель: дать будущему специалисту-экологу на основе теории управления целостное представление про систему государственного управления в экологии, на локальном, региональном, государственном и на международном уровнях, с учетом программы устойчивого развития всех уровней.

Предмет: инструменты и механизмы управления природоохранной деятельностью на национальном уровне и в мировой практике, программы устойчивого развития всех уровней, социальные компоненты и индикаторы устойчивого развития.

Содержание: Теоретические основы управления; Государственный контроль и регулирование природопользования; Устойчивое развитие; Административные и экономические инструменты управления.

Annotation of the program of educational discipline

**ORGANIZATION OF MANAGEMENT IS IN ECOLOGICAL ACTIVITY
AND SUSTAINABLE DEVELOPMENT**

Purpose: to give the future to the specialist is an environmentalist on the basis of theory of management integral presentation about the system of state administration in ecology, on local, regional, state and on international levels, taking into account the program of steady development of all of levels.

Object: instruments and mechanisms of management nature protection activity on a national damage and in world practice, programs of steady development of all of levels, social components and indicators of steady development.

Table of contents: Theoretical government bases; State control and adjusting of природопользования; Sustainable development; Administrative and economic instruments of management

2. РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

2.1. Розподіл обсягу навчальної роботи студента за спеціальностями та видами навчальної роботи

Таблиця 2.1

Розподіл обсягу навчальної роботи студента (денна форма навчання)

Призначення: підготовка спеціалістів	Напрямок, спеціальність, освітньо-кваліфікаційний рівень	Характеристика навчальної дисципліни
Кількість кредитів, відповідних ECTS – 3 Модулів – 1, Змістових модулів – 3, Загальна кількість годин - 108	Напрямок підготовки 6.040106 „Екологія, охорона навколишнього середовища та збалансоване природокористування” Освітньо-кваліфікаційний рівень: Бакалавр	Статус дисципліни – Нормативна Рік підготовки: 3-й Семестр: 5-й Лекції – 18 год. Практичні – 18 год. Лабораторні – не передбачені Самостійна робота – 72 год. Вид контролю: 5 семестр - залік

Таблиця 2.2

Структура навчальної дисципліни

Форма навчання	Курс	Семестр(и)	Години									Іспити (семестри)	Заліки (семестри)
			Всього кредити/години	Аудиторні	У тому числі			Самостійна робота	У тому числі				
					Лекції	Практичні, семінари	Лабораторні		Кон. робота	КП/КР	РГР		
Денна	3	5	3/108	36	18	18	-	72	-	-	-	-	5

2.2. Зміст дисципліни

Модуль 1. ОРГАНІЗАЦІЯ УПРАВЛІННЯ В ЕКОЛОГІЧНІЙ ДІЯЛЬНОСТІ І СТАЛИЙ РОЗВИТОК (3/108)

ЗМ 1.1. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ УПРАВЛІННЯ І СТАЛИЙ РОЗВИТОК

1. Предмет, цілі і методи управління. Класифікація цілей. Класифікація методів. Поняття „управління”. Початковий і кінцевий пункт управління. Предмет і методи теорії управління. Функціональний розріз управління.

2. Принципи та функції управління. Типи класифікацій функцій управління. Кадри управління. Їх класифікація та вимоги до них. Апарат та компетенція управління. Штатний розклад. Положення про орган управління. Посадові інструкції. Оцінка ефективності системи управління.

3. Сталий розвиток. Соціальні аспекти сталого розвитку. Програми сталого розвитку. Соціальні компоненти і індикатори сталого розвитку.

ЗМ 1.2. ДЕРЖАВНИЙ КОНТРОЛЬ І РЕГУЛЮВАННЯ ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ

1. Контроль управління якістю природного середовища. Контроль за дотриманням норм і правил раціонального природокористування різними організаціями, установами, юридичними та фізичними особами незалежно від підпорядкування.

2. Система спостережень за станом навколишнього середовища України. Структура системи спостережень. Об’єкти і мережа спостережень.

3. Завдання та організація контрольних служб охорони навколишнього середовища на обласному рівні в Україні. Природоохоронне інспектування. Громадський контроль. Принципи громадського контролю. Організаційна структура служб охорони навколишнього природного середовища на обласному рівні. Регіональний і представницький принципи.

ЗМ 1.3. АДМІНІСТРАТИВНІ І ЕКОНОМІЧНІ ІНСТРУМЕНТИ УПРАВЛІННЯ ДОВКІЛЛЯМ

1. Поняття та перелік функцій державного управління у сфері екології. Перелік функцій управління в екології. Управління в галузі охорони навколишнього природного середовища та раціональне використання природних ресурсів.
2. Види адміністративного впливу на природокористувача
3. Види економічного впливу на природокористувача

2.3. Розподіл часу за модулями і змістовими модулями

Таблиця 2.3

Розподіл часу за модулями і змістовими модулями для студентів денної форми навчання

Модулі (семестри) та змістові модулі	Всього, кредит/годин	Форми навчальної роботи			
		Лекц.	Сем., Пр.	Лаб.	СРС
Модуль 1 Організація управління в екологічній діяльності і сталий розвиток	3 / 108	18	18		72
ЗМ 1.1 Теоретичні основи управління і сталий розвиток	1 / 36	6	6		24
ЗМ 1.2 Державний контроль і регулювання природокористування	1 / 36	6	6		24
ЗМ 1.3 Адміністративні і економічні інструменти управління довкіллям	1 / 36	6	6		24

2.4. Структура залікового кредиту навчальної дисципліни

Таблиця 2.4

Лекційний курс

№	Зміст	Кількість годин
		6.040106
ЗМ 1.1 ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ УПРАВЛІННЯ І СТАЛИЙ РОЗВИТОК		
1	Предмет, цілі і методи управління	2
2	Принципи та функції управління	2
3	Сталий розвиток	2
ЗМ 1.2 ДЕРЖАВНИЙ КОНТРОЛЬ І РЕГУЛЮВАННЯ ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ		
4	Контроль управління якістю природного середовища	2
5	Система спостережень за станом навколишнього середовища України	2
6	Завдання та організація контрольних служб охорони навколишнього середовища на обласному рівні в Україні	2
ЗМ 1.3 АДМІНІСТРАТИВНІ І ЕКОНОМІЧНІ ІНСТРУМЕНТИ УПРАВЛІННЯ ДОВКІЛЛЯМ		
7	Поняття та перелік функцій державного управління у сфері екології	2
8	Адміністративний вплив на природокористувача	2
9	Економічний вплив на природокористувача	2

Таблиця 2.5

Практичні заняття

№ теми	Зміст	Кількість годин
		6.040106
ЗМ 1.1 ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ УПРАВЛІННЯ І СТАЛИЙ РОЗВИТОК		
1	Предмет, цілі і методи управління Принципи та функції управління	2
2	Сталий розвиток Соціальні аспекти сталого розвитку	2
Поточний контроль (проведення тестової роботи №1)		2
ЗМ 1.2 ДЕРЖАВНИЙ КОНТРОЛЬ І РЕГУЛЮВАННЯ ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ		
3	Контроль управління якістю природного середовища	2
4	Система спостережень за станом навколишнього середовища України. Завдання та організація контрольних служб охорони навколишнього середовища на обласному рівні в Україні	2
Поточний контроль (проведення тестової роботи №2)		2
ЗМ 1.3 АДМІНІСТРАТИВНІ І ЕКОНОМІЧНІ ІНСТРУМЕНТИ УПРАВЛІННЯ ДОВКІЛЛЯМ		
5	Поняття та перелік функцій державного управління у сфері екології	2
6	Адміністративний вплив на природокористувача Економічний вплив на природокористувача	2
Поточний контроль (проведення тестової роботи №3)		2

Таблиця 2.6

Лабораторні роботи (денне навчання)

Зміст	Кількість годин				
	за спеціальностями, спеціалізаціями (шифр, аббревіатура)				
	-				
Не передбачено					

2.5. Індивідуальні завдання (ІНДЗ)

Для студентів денної форми навчання індивідуальне завдання не передбачено.

2.6. Самостійна робота студентів

Для опанування матеріалу та підвищення рівня знань передбачена самостійна робота в обсязі: 72 години.

В якості основних видів самостійної роботи студентів передбачено: вивчення конспекту лекцій згідно з модульною системою, підготовка до практичних занять, підготовка до поточного та підсумкового контролю.

2.7. Засоби контролю та структура залікового кредиту

Система оцінювання знань, вмінь і навичок студентів передбачає оцінювання всіх форм вивчення дисципліни.

Перевірку й оцінювання знань студентів викладач проводить у наступних формах:

1. Оцінювання роботи студентів у процесі практичних занять.
2. Оцінювання засвоєння питань, винесених для самостійного вивчення.
3. Проведення поточного контролю.
4. Проведення підсумкового письмового заліку.

Засоби контролю та структура залікового кредиту для студентів денної форми навчання наведено в табл. 2.7.

Таблиця 2.7

Засоби контролю та структура залікового кредиту для студентів денної форми навчання

Види та засоби контролю (тестування, контрольні роботи, індивідуальні роботи тощо)	Розподіл балів, %
МОДУЛЬ 1. Поточний контроль зі змістових модулів	
ЗМ 1.1 Тестова робота	30
ЗМ 1.2 Тестова робота	30
ЗМ 1.3 Тестова робота	40
Підсумковий контроль з МОДУЛЮ 1 Залік	
- за результатами поточного контролю	
- за результатами підсумкового контролю	
Всього за модулем 1	100%

Порядок поточного оцінювання знань студентів

Поточне оцінювання здійснюється під час проведення практичних занять.

Об'єктами поточного контролю є:

1. Активність та результативність роботи студента протягом семестру над вивченням програмного матеріалу дисципліни; відвідування занять;
2. Виконання та готовність до практичних робіт;
3. Самостійне вивчення питань курсу;
4. Успішність виконання поточного контролю (тестової роботи);
5. Виконання поточного контролю.

Проведення поточного контролю

Поточний контроль (тестування) здійснюється та оцінюється за питаннями, які винесено на лекційні заняття, самостійну роботу і практичні заняття. Поточний контроль проводять у письмовій формі після того, як розглянуто увесь теоретичний матеріал та виконані практичні, самостійні завдання в межах кожної теми змістового модуля. Поточний контроль за змістовим модулем приводиться у вигляді тестового завдання. У відповідності до програми навчальної дисципліни контрольні питання у вигляді тесту проводять на останньому практичному занятті відповідного змістового модулю.

Проведення підсумкового заліку з Модулю 1

Умовою отримання заліку для денної форми навчання є:

- сума накопичених балів, за результатами поточного контролю, за трьома змістовими модулями, яка повинна бути не менша, ніж 51 % загальної кількості балів з дисципліни (за внутрішнім вузівським рейтингом або системою ESTC);
- або залік проводять за результатами підсумкового тестування.

Підсумкову оцінку з дисципліни виставляють в національній системі оцінювання результатів навчання і в системі ESTC згідно з методикою переведення показників успішності знань студентів Академії в систему оцінювання за шкалою ESTC табл. 2.8.

Таблиця 2.8

Шкала перерахунку оцінок результатів навчання в різних системах оцінювання

Система оцінювання	Шкала оцінювання						
Внутрішній вузівський рейтинг, %	100 - 91	90 - 71		70-51		50-0	
Національна 4-бальна і в системі ESTC	5 відмінно A	4 добре B, C		3 задовільно D, E		2 незадовільно FX, F	
Внутрішній вузівський рейтинг у системі ESTC, %	100-91	90-81	80-71	70-61	60-51	50-26	25-0
Національна 7-бальна і в системі ESTC	Відмінно A	Дуже добре B	Добре C	Задовільно D	Достатньо E	Незадовільно FX*	Незадовільно F**
ESTC, % студентів	A 10	B 25	C 30	D 25	E 10	FX*	F**
						Не враховується	

* з можливістю повторного складання

** з обов'язковим повторним курсом

2.8. Інформаційно-методичне забезпечення

Таблиця 2.9

Інформаційно-методичне забезпечення

Бібліографічні описи, Інтернет адреси	ЗМ, де застосовується
1	2
1. Рекомендована основна навчальна література (підручники, навчальні посібники, інші видання)	
1 Богаров М. К. Наука управления: новый подход. – М.: Знание, 1990. – 64 с.	1-3
2 Водачек Л., Вадачкова О. Стратегия управления инновациями на предприятии: Пер. со словацкого. – М.: Экономика, 1989. – 167 с.	3
3 Екологічне управління: Підручник / В. Я. Шевчук, Ю. М. Саталкін, Г. О. Білявський та ін. – К.: Либідь, 2004. – 432 с.	1-3
4 Збірник методичних рекомендацій про державний контроль за дотриманням вимог природоохоронного законодавства. – Чернівці: Зелена Буковина. 1996. – 248 с.	2

Продовження табл.

1	2
5 Модернізація виробництва: системно – екологічний підхід: Посібник з екологічного менеджменту / Шевчук В. Я., Саталкін Ю. М., Навроцький В. М. та ін. – К.: СИМВОЛ-Т, 1997. 245 с.	3
6 Организация управления в условиях рыночных отношений: Учебно-методическое пособие. – К.: МЗУУП, 1993. – 28 с.	1-3
7 Экология города: Учебник. – К.: Либра, 2000. - 464 с.	1
2. Додаткові джерела (довідники, нормативні видання, сайти Інтернет тощо)	
1 Збірник методичних рекомендацій про державний контроль за дотриманням вимог природоохоронного законодавства. – Чернівці: Зелена Буковина. 1996. – 248 с.	1-3
2 Законодавство України про участь громадян і їх об'єднань в охороні навколишнього середовища. Збірник/ Видання друге, доповнене – Київ, 2002. – 168 с.	2
3 Екологія і закон: Екологічне законодавство України. У 2-х кн. / Від. ред. В.І. Андрейцев. – К.: Юрніком інтер, 1997.	2
3. Методичне забезпечення (реєстр методичних вказівок, інструкцій до лабораторних робіт, планів семінарських занять, комп'ютерних програм, відео-аудіо-матеріалів, плакатів тощо)	
1 Борисова О.Б., Телюра Н.О. Збірка ситуативних прикладів з екологічної політики. Ухвалено на засіданні кафедри ІЕМ, ХДАМГ, протокол № 10 від 21.06.2002 р.	1
2 Поколотна М. М., Телюра Н.О. та ін. Екологічне право в малюнках і схемах для всіх.	2
3 Джураєва О.С., Телюра Н.О., Малишева І.І., Поколотна М.М. Демонстраційно-інформаційні матеріали впровадження зеленого бізнесу. Модуль V: Навчально-методичний посібник. – Харків: „Константа”, 2006. – 28 с.	3
4 Відео/аудіо матеріал з 10 тематичних відеороликів на CD, про приклади зеленого бізнесу	3

Навчальне видання

Телюра Наталія Олександрівна

Програма та робоча програма навчальної дисципліни «Організація управління в екологічній діяльності і сталий розвиток» (для студентів 3 курсу денної форми навчання напряму підготовки 6.040106 „Екологія, охорона навколишнього середовища та збалансоване природокористування”)

План 2010, поз. 63 Р

Підп. до друку 25.03.2010 р.

Друк на ризографі

Тираж 10 пр.

Формат 60х84 1/16

Ум. друк. арк. 0,8

Зам. № 6111

Видавець і виготовлювач:

Харківська національна академія міського господарства,
вул. Революції, 12, Харків, 61002

Електронна адреса: rectorat@ksame.kharkov.ua

Свідоцтво суб'єкта видавничої справи: ДК №731 від 19.12.2001